Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-03-29

LS 2016-0679

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:24 av Anna Sehlin m.fl. (V) om nya avtal för färdtjänsten

Föredragande landstingsråd: Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Anna Sehlin m.fl. (V) har lämnat en motion till landstingsfullmäktige i vilken de föreslår att trafiknämnden ges i uppdrag att dels med omedelbar verkan säga upp gällande färdtjänstavtal, dels inleda förberedelser för en ny färdtjänstupphandling där krav ställs i enlighet med gällande kollektivavtal.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Landstingsrådsberedningens motivering

Färdtjänsten är garanten till ett aktivt och värdigt liv för de 11.000 dagliga resenärer som reser med den. Nuvarande färdtjänstavtal, som ikraftträdde den 1 februari 2016, var produkten av ett långt arbete med målvärde att ha en tillgänglig och trygg färdtjänstverksamhet.

Motionärerna anför i motionen att de problem som finns i taxibranschen sett till arbetsvillkor och löner skulle ha uppstått som en direkt följd av Stockholms läns landstings upphandling av färdtjänstverksamheten. Det påståendet saknar grund, särskilt i beaktande att det är arbetsmarknadens parter och inte en offentlig upphandlare som inom ramen för den svenska modellen har att äga frågan om till exempel lönebildning för löntagare.

Det finns i dag inga legala skäl för Stockholms läns landsting att i förtid avsluta avtalet. Upphandlingen som genomfördes skedde enligt de regelverk och avvägningar som det fanns krav på. Att ställa krav på

kollektivavtalsvillkor i upphandlingen bedömdes, och bedöms alltjämt, inte vara möjligt för Stockholms läns landsting, som därmed har att förhålla sig till rådande regler och gällande lagstiftning. Frågan kan därtill avföras då de leverantörer i färdtjänstverksamheten som står för en överväldigande majoritet av alla körningar själva har initierat en process för att ha kollektivtavtalsliknande villkor för sina förare. I transportörsavtalen har processen för att åkare ska ha kollektivavtal inletts.

Utmaningarna för färdtjänsten har hanterats efter det tolvpunktsprogram som presenterades för trafiknämnden i november 2016. Utifrån detta målmedvetna arbete, under ledning av Trafikförvaltningen, kan det konstateras att kundnöjdheten ökar samt svarstiderna till kundtjänst och resegaranti minskar. Taxibranschens stora problem är därtill ytterst en fråga för regering och riksdag att peka på och hantera.

Trafiknämnden fattade den 21 mars beslut om att inleda en planeringsstudie inför kommande upphandling samt att uppdra åt förvaltningschefen för Trafikförvaltningen att återkomma till trafiknämnden för godkännande av genomförd planeringsstudie samt för beslut om att inleda upphandling med anpassning till givna ekonomiska ramar.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 6 december 2016
Motion 2016:24
Trafiknämndens protokollsutdrag den 29 november 2016 med
V-ledamotens muntliga reservation och SD-ledamotens särskilda uttalande
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 27 oktober 2016

Irene Svenonius

Kristoffer Tamsons

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-12-06

LS 2016-0679

Handläggare:
Fredrik Åstedt

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -12- 13
Dnr LS 2016-0679
Rotel III

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:24 av Anna Sehlin m.fl. (V) om nya avtal för färdtjänsten

Ärendebeskrivning

Anna Sehlin m.fl. (V) har lämnat en motion till landstingsfullmäktige i vilken de föreslår att trafiknämnden ges i uppdrag att dels med omedelbar verkan säga upp gällande färdtjänstavtal, dels inleda förberedelser för en ny färdtjänstupphandling där krav ställs i enlighet med gällande kollektivavtal.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 6 december 2016
Motion 2016:24
Trafiknämndens protokollsutdrag den 29 november 2016 med
V-ledamotens muntliga reservation och SD-ledamotens särskilda uttalande
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 27 oktober 2016

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att trafiknämnden ges i uppdrag att med omedelbar verkan säga upp gällande färdtjänstavtal och samtidigt inleda förberedelser för en ny färdtjänstupphandling av där krav ställs i enlighet med gällande kollektivavtal.

Förvaltningen anser inte att det finns skäl att säga upp befintligt färdtjänsttaxiavtal på de grunder som motionärerna anför. Motionen bör därför avslås.

Bakgrund
Anna Sehlin m.fl. (V) har lämnat en motion till landstingsfullmäktige i vilken de föreslår att trafiknämnden ges i uppdrag att dels med omedelbar verkan säga upp gällande färdtjänstavtal, dels omedelbart inleda förberedelser för en ny upphandling av färdtjänst där krav ställs i enlighet med gällande kollektivavtal. Motionärerna menar att gällande avtal för färdtjänsten har medfört kraftigt försämrade arbetsvillkor för taxiförarna.

Trafiknämnden har yttrat sig över motionen.

Överväganden
Trafiknämnden bedömer i sitt yttrande att med vad som i motionen benämns som färdtjänst avses endast färdtjänsttaxi, dvs. inte de upphandlingar av rullstolstaxi, båtaxi eller närtrafik som också ingår i trafiknämndens färdtjänstupphandlingar. Nämnden anför vidare att det vid upphandlingstillfället inte fanns juridisk möjlighet att ställa krav på kollektivavtal. Upphandlingen har prövats i förvaltningsrätten och bedömts vara korrekt. I avtalet finns reglerat möjlighet till uppsägning vid brister som kan bedömas vara väsentliga för uppdraget eller då leverantören inte efter en tid av 60 dagar vidtagit åtgärder för att förbättra utförandet av tjänsten. Om landstinget skulle välja att säga upp avtalet är det sannolikt att leverantörerna kommer att låta pröva uppsägningen i domstol och begära skadestånd. Skulle sådan skadeståndsskyldighet anses föreligga torde det motsvara ersättning för faktiska kostnader och utebliven vinst. Trafiknämnden konstaterar även att landstingets nuvarande leverantörer av färdtjänsttaxi har påbörjat en process för att träffa kollektivavtal.

Förvaltningen framhåller att färdtjänsttaxi är en garanti för möjligheten till både arbete och livskvalitet för sina brukare. Det är därför av yttersta vikt att färdtjänsttaxiverksamheten i länet fungerar väl och att de länsinvånare som nyttjar färdtjänsten kan lita på att den är av god kvalitet. Trafiknämnden och dess förvaltning bedriver därför ett aktivt arbete för att tillsammans med landstingets leverantörer åtgärda de kvalitetsbrister som funnits vid utförandet av tjänsten.

Förvaltningen konstaterar i likhet med trafiknämnden att leverantörerna uppfyllde de krav trafiknämnden ställde i upphandlingen och att förvaltningsrätten slagit fast att upphandlingen var korrekt genomförd. Gällande taxiförarnas arbetsvillkor måste landstinget förutsätta att dess leverantörer uppfyller svensk lagstiftning på bl.a. arbetsmiljöområdet, inklusive arbetstidslagstiftningen. Tillsynsansvaret för att så sker ligger på Arbetsmiljöverket och på de rättsvårdande myndigheterna. Förvaltningen kan även konstatera att färdtjänsttaxileverantörerna har påbörjat en

process för att träffa kollektivavtal. Det kan mot denna bakgrund inte anses föreligga skäl för att säga upp gällande färdtjänsttaxiavtal på de grunder som motionärerna anför. Förvaltningen anser därför att motionen ska avslås.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Stockholms läns landsting

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -05- 17
Dnr. LS2016-0679

2016:24

Stockholms läns landsting
2016-05-17

Motion av Anna Sehlin (v) Håkan Jörnehed (v) Catarina Wahlgren (v) Elina Linna (v) Birgitta Sevefjord (v) Thomas Magnusson (v) Elisabeth Ulin Karlsson och Lisa Rasmussen (v) om nya avtal för färdtjänsten

Den nyligen genomförda miljardupphandlingen av färdtjänst i Stockholms län har väckt starka känslor. Upphandlingen genomfördes utan krav på kollektivavtal eller villkor i enlighet med kollektivavtal och utan begränsning av hur stor andel ett och samma bolag/koncern fick möjlighet att vinna av den totala upphandlingen. Detta resulterade i att två bolag, Taxi Kurir och Taxi 020 som båda ägs av riskkapitalbolaget Cabonline, genom kraftiga prisdumpningar tog hem 100 % av taxifärdtjänsten i länet.

De nämnda bolagen saknar anställda förare. Istället bygger deras affärside på att tillhandahålla en taxiväxel och ansluta hundratals underleverantörer/åkare som utför tjänsten. Vissa av dessa åkare redovisar dock i sina årsredovisningar ett väldigt lågt antal anställda förare som inte på långa vägar står i relation till det antal fordon de registrerat för att köra bl a färdtjänst. Detta har anmälts till ekobrottsmyndigheten - döms dessa för ekobrott är det ju självklart allvarligt i sig men en naturlig följdfråga blir ju också; vem kör dessa bilar?

Gällande avtal för färdtjänsten har resulterat i kraftfulla protester vad gäller arbetsvillkoren för de förare som utför denna viktiga samhällstjänst. Förare vittnar om arbetstider på 10-12 timmar/dag, 6 dagar i veckan för att nå upp till en lön på ca 20 000:-/mån före skatt, utebliven sjuklön, innehållen semesterersättning och vite direkt på lönen vid förseningar de själva inte kunnat rå över. Det har till och med förkommit hot om avstängning av förare och åkare som deltagit i protester eller engagerat sig fackligt.

Det är inte rimligt att en dryg miljard per år av våra skattemedel går till bolag som för en personalpolitik likt den som gällde i Sverige på 1800-talet.

Vi kräver därför att färdtjänstavtalen rivs upp och en ny upphandling inleds där krav på kollektivavtal, alternativt de kriterier som Upphandlingsmyndigheten föreslår, ställs.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

att ge trafiknämnden i uppdrag att med omedelbar verkan säga upp gällande färdtjänstavtal

att ge trafiknämnden i uppdrag att omedelbart inleda förberedelser för ny upphandling av färdtjänst där krav ställs i enlighet med gällande kollektivavtal till dess Upphandlingsmyndighetens kriterier är fastställda

Anna Sehlin (v)

Håkan Jörnehed (v)

Catarina Wahlgren (v)

Elina Linna (v)

Birgitta Sevefjord (v)

Thomas Magnusson (v)

Elisabeth Ulin Karlsson (v)

Lisa Rasmussen (v)

Stockholms läns landsting

Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 8/2016

Sammanträdesdatum
2016-11-29

Datum för justering: 2016-11-29

Datum för anslag: 2016-11-30

Kristoffer Tamsons (M)
Talla Alkurdi (S)

---

§ 179

Yttrande över motion 2016:24 av Anna Sehlin m.fl. (V) om nya avtal för färdtjänsten
(TN 2016-0745)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande den 27 oktober 2016 från förvaltningschefen.

YRKANDEN

1) Bifall till förvaltningschefens förslag till beslut.
2) Bifall till V-ledamotens förslag att motionen ska bifallas.

Ordföranden ställde proposition om yrkandena och fann att trafiknämnden bifallit förvaltningschefens förslag till beslut.

BESLUT

Trafiknämnden beslöt

att godkänna föreliggande förslag till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

UTTALANDEN

V-ledamoten reserverade sig mot beslutet.
SD-ledamoten lät till protokollet anteckna ett särskilt uttalande, bilaga 8.

Vid protokollet

Martin Jägerbert

TRAFIKNÄMNDEN

SÄRSKILT UTTALANDE
Datum 2016-11-29

Bilaga 8

Sverigedemokraterna
Trygghet & Tradition

Ärende
TN 2016-0745

Gällande motion 2016:24 från Anna Sehlin m.fl. (V) om nya avtal för Färdtjänsten

Sverigedemokraterna avstyrker denna motion.

Färdtjänsten i Stockholms län med dess 26 kommuner är, som Sverigedemokraterna betonade redan i budgetdebatten i juni i år, ett sorgligt kapitel. Dess område är något som väcker starkt missnöje för många berörda; inte bara färdtjänstresenären som alltför ofta får finna sig i försenad eller utebliven bil, samt bristande förmåga bland förarna att kunna kommunicera på svenska språket eller köra till rätt adress på effektivaste sätt utan även resenärens anhöriga och företag, arbeten och institutioner som färdtjänstresenären ska åka till eller ifrån.

Upphandlingen av nuvarande färdtjänst där lägsta pris ges ett större fokus än kvalitet, kundnöjdhet och miljönytta – baseras delvis på utnyttjande av olika skattefinansierade lönesubventioner samt skapar en osund konkurrenssituation på en osund och överetablerad marknad där lönsamheten är låg, vilket resulterar i att seriösa taxiåkerier slås ut.

Sverigedemokraterna delar motionens problembeskrivning om färdtjänstförarnas usla arbetsvillkor.

Sverigedemokraterna är inte emot vinster i välfärden. Inte så länge resenär/brukare, leverantör/förare/personal och finansiär (skattebetalarna) är tillfredställda. Så är situationen tyvärr inte i dag inom färdtjänsten i Stockholms län. Sverigedemokraterna hyser också tvivel på att det är Stockholms läns landstings – och därmed dess tungt beskattade medborgares uppgift – att generera miljardvinster åt amerikanska riskkapitalbolag.

Dock finner vi motionens att-satser som naiva, alternativt verklighetsfrånvända då det saknas en riktig konsekvensanalys vid omedelbar uppsägning av nuvarande, gällande avtal.

Som förvaltningens svar anger skulle en omedelbar uppsägning av avtalet troligtvis leda till domstol och skadeståndskrav vilket ytterligare skulle urholka landstinget på kapital, tid och resurser.

Vidare så har det enda seriösa taxialternativet inom Stockholms län, Taxi Stockholm – som faktiskt har dyra kollektivavtal för sina förare – genom årens lopp trimmat sin fordonsflotta för sin befintliga färdtjänstfria kundkrets och är därmed ett osäkert alternativ för att plötsligt klara av 1000-tals nya och oplanerade körningar per dygn.

Kostnaden skulle i vart fall öka för Stockholms läns landsting och då ställer sig frågan vart ifrån dessa pengar skall tas ifrån?

Som vi nämnde i årets budgetdebatt: skattehöjning är inget alternativ för Sverigedemokraterna.

Trafikavdelningen
Färdtjänsten

Sara Catoni
08-686 1937
sara.catoni@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-27

Trafiknämnden
2016-11-29, punkt 14

Ärende
TN 2016-0745

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Yttrande över motion 2016:24 från av Anna Sehlin m.fl. (V) om nya avtal för Färdtjänsten

Ärendebeskrivning

Anna Sehlin, Håkan Jörnehed, Catarina Wahlgren, Elina Linna, Birgitta Sevefjord, Thomas Magnusson, Elisabeth Ulin Karlsson och Lisa Rasmussen från Västerpartiet har skrivit en motion (2016:24) om att föreslås landstingsfullmäktige besluta att ge trafiknämnden i uppdrag att med omedelbar verkan säga upp gällande färdtjänstavtal samt att ge trafiknämnden i uppdrag att omedelbart inleda förberedelser för ny upphandling av färdtjänst där krav ställs i enlighet med gällande kollektivavtal till dess Upphandlingsmyndighetens kriterier är fastställda. Detta ärende innehåller förslag till yttrande över motionen.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 27 oktober 2016.
Motion 2016:24 från Anna Sehlin m.fl. (V) om nya avtal för färdtjänsten

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att godkänna föreliggande förslag till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Överväganden och motivering

Motionen

Motionärerna från Vänsterpartiet (V) anför sammanfattande att upphandlingen av färdtjänst i Stockholms län har resulterat i låga löner och långa arbetstider.

Sara Catoni
08-686 1937
sara.catoni@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-27

Ärende
TN 2016-0745

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Motionärerna kräver att färdtjänstavtalen rivs upp och att en ny upphandling inleds där krav på kollektivavtal, alternativt de kriterier som Upphandlingsmyndighetens föreslår, ställs.

Förvaltningen gör bedömningen att vad som i motionen avses med ”färdtjänst”, är den upphandling som skett av Färdtjänsttaxi. Det innebär då inte upphandlingarna Rullstolstaxi, Bårtaxi eller Närtrafik vilka i sig är delar i trafikförvaltningens färdtjänstupphandlingar.

Om upphandlingen
Upphandlingen av Färdtjänsttaxi (upphandling TN 2015-0495) planerades i förstudie under 2014 och dess förfrågningsunderlag togs fram under första halvåret 2015.

Upphandlingen möjliggjorde för såväl stora som små aktörer att lägga anbud eftersom länet uppdelats i 75 upphandlingsområden (detta just i syfte att ge möjlighet till flera och mindre aktörer). Någon volymbegränsning över total möjlighet att vinna anbud fanns inte i upphandlingen. En sådan begränsning hade inneburit vissa juridiska tveksamheter och hade också varit svår att hantera i upphandlingen givet behovet att få in anbud i länets samtliga 75 områden.

Större företag har naturligt fördelar i vissa avseenden genom att utnyttja egna synergieffekter. I koncernförhållanden och gemensam ägarstruktur kan genom olika anbud flera företag med skilda organisationsnummer användas, vilket gör det svårt att legalt hindra former av gemensamt anbudsförfarande. I ett sådant läge uppkommer inte fråga om monopol eller oligopol.

Juridiskt fanns vid upphandlingstillfället inte möjligheter att ställa krav på kollektivavtal i upphandling. Det påvisas också av Upphandlingsmyndigheten som för närvarande bearbetar andra förslag om regler vid upphandling som dock inte är i formen kollektivavtal. Gällande EU-rätt är tveksam till kollektivavtal som är svenska lokala avtal.

I upphandlingen anbudsprövning prövades om leverantörernas anbud uppfyllde ställda krav, och utvärderades därefter utifrån pris och kvalitet. Utifrån utvärderingen av det mest ekonomiskt fördelaktiga anbudet tilldelades kontrakt. Upphandlingen prövades i Förvaltningsrätt och bedömdes korrekt.

Det har över tid funnits synpunkter på intjänade belopp inom taxi även om det på samma sätt branschmässigt vittnats om att leverantörernas kontraktsportfölj ökat de totala inkörda beloppen för åkerier och förare.

Sara Catoni
08-686 1937
sara.catoni@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-27

Ärende
TN 2016-0745

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Om taxinäringens organisation

Den svenska taxinäringen är organiserad i olika former av sammanslutningar där taxiägare slutit sig samman till så kallade beställningscentraler för att ge service dygnet runt och över större områden. Det vanliga är att en taxiägare själv har få taxibilar, genomsnittet för ägande är 2,46 taxibilar per tillståndshavare i Sverige. Oftast för få bilar för att delta i anbud.

Även om det i storstad finns ett antal större enskilda taxiåkerier med 50 talet taxibilar vardera så är större sammanslutningar vanligaste driftsformen i taxi. De bygger på kooperativa eller franchisingliknade företagsfunktioner. Skälen är kopplade till att sprida alla administrativa kostnader på fler taxibilar, men också att åkeriägare ansluter sig till de större organisationerna för att få tillgång till gemensamma attraktiva affärsavtal s.k. ”kontraktsportföljer” som ger bättre intjänandeeffekt över tid och över område.

Företagsstrukturen för taxi är sådan i Sverige att landets trafikhuvudmän vanligen får anbud från större taxiorganisationer. Dessa större taxiorganisationer blir då huvudmannens avtalspart, medan åkariföretagen blir underleverantörer. Den direkta uppföljningen av åkerierna/enskilda företag, ligger förutom på taxiorganisationen/avtalsparten även på myndigheter vars uppgift är att följa upp företag; Skatteverket, Transportstyrelsen, Polismyndigheten.

Om uppsägning av avtal

Trafikavtalen för färdtjänsttaxi löper med avslut 2018-03-31 med möjlighet till upp till två års förlängning. Förlängning ska påkallas av SLL senast 2017-09-30.

I avtalen för Färdtjänsttaxi (punkt 10.4) finns reglerat möjligheter till uppsägning i formen förtida upphörande. I huvudsak handlar sådana uppsägningsgrunder om brister som kan bedömas vara väsentliga för uppdraget och/eller då leverantören inte efter en tid av 60 dagar vidtagit åtgärder för förbättring av utförandet av tjänsten.

Eftersom svensk taxinäring bygger på kooperativa eller franchisingliknade företagsfunktioner måste det vägas in huruvida ett enskilt taxiåkeri inne i en större taxiorganisation kan bedömas uppfylla en *väsentlig funktion*.

I ett skede då SLL skulle välja att säga upp avtalet är det sannolikt att en eller båda leverantörerna kommer att låta pröva uppsägningen i domstol och, för det fall domstolen skulle komma fram till att det inte finns förutsättningar för en uppsägning, begära skadestånd. Skulle sådan skadeståndsskyldighet anses föreligga torde det motsvara ersättning för faktiska kostnader och utebliven vinst.

Sara Catoni
08-686 1937
sara.catoni@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-27

Ärende
TN 2016-0745

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Om kollektivavtal

Nuvarande leverantörer i trafikavtalen Färdtjänsttaxi; Taxi Kurir Stockholm AB och Sverigetaxi AB (tidigare Taxi 020 AB) har påbörjat en väg mot att träffa kollektivavtal. Beslutet gäller samtliga taxiföretag under ägaren Cabonline Group AB. Processen är sådan att företagen kommer att byta ut eller omvandla sina interna avtal så kallade ”transportöravtal” mot nya avtal där det ingår krav att deras åkerier/underleverantörer ska teckna avtal.

Olika alternativ övervägs: (i) medlemskap i Biltrafikens Arbetsgivareförbund som har kollektivavtal med Transportarbetarförbundet, (ii) direkta avtal med Transportarbetarförbundet, eller (iii) ge sina förare kollektivavtalsliknande villkor.

Caroline Ottosson
Förvaltningschef

Sara Catoni
Chef Trafikavdelningen